

УДК 351/354 (075.8)

О. Д. Гудзинський,

д. е. н., професор,

Національний університет біотехнологій і природокористування України, м. Київ

П. В. Іванюта,

к. е. н., завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,

Полтавська філія Національної академії статистики, обліку та аудиту

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВИРОБНИЦТВА ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ М'ЯСО-САЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ

У статті висвітлені інноваційні процеси виробництва м'ясо-сальної продукції. Запропоновано заходи з активізації інноваційної діяльності підприємств виробників екологічно чистої м'ясо-сальної продукції.

In article innovative processes of manufacture meat-grease of production and their influence on its quality are defined. Actions for activation of innovative activity of the enterprises of manufacturers ecologically are offered a net production.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Забезпечення продовольчої безпеки є однією з особливо актуальних проблем, розв'язання якої, насамперед, визначається рівнем розвитку сільськогосподарського виробництва. В останні роки порушуються фізіологічні норми споживання продовольчих продуктів, зокрема м'ясо-сальної продукції. Підвищення виробництва даного виду продукції неможливе без використання інноваційних технологіко-екологічних заходів. Цим проблемам присвячується дана стаття.

Метою дослідження є обґрунтування інноваційних процесів виробництва екологічно чистої м'ясо-сальної продукції та активізації державного управління ними.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Становлення і розвиток ринкової економіки сформували комплекс проблем у системі державного управління, зокрема в розвитку інноваційної діяльності, що спрямована на конкретного споживача. Метою державного управління є формування нормативно-правової бази, проєктування економічно-

соціальних, програмно-цілевих програм сприяння взаємодії інновацій і виробництва зокрема, в забезпеченні продовольчої безпеки населення.

Головним фактором у зростаючій продовольчій проблемі є ріст кількості населення планети. За прогнозами ООН до 2025 року воно зросте до 7,9 млрд осіб, а у 2050 може становити 9,3 млрд, що природно призведе до збільшення споживання продовольства [1]. На фоні загального збільшення населення планети, яке за період 1961—2008 років збільшилось на 4 млрд осіб, відбувається поступове скорочення чисельності населення

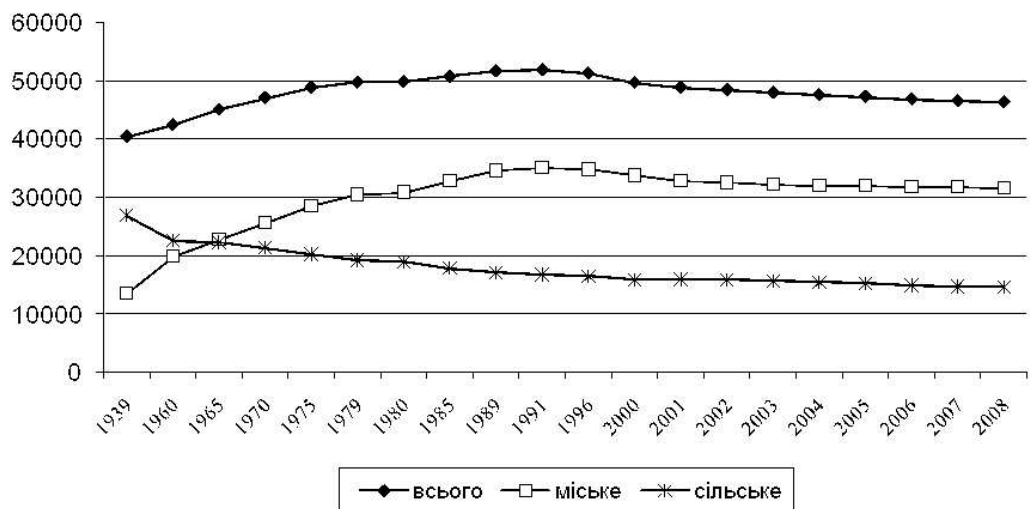

Рис. 1. Динаміка зміни кількості наявного населення України у 1939 – 2008 рр.

Джерело: Статистичний щорічник України за 2008 рік [2].

України (рис. 1). Одним з головних чинників депопуляції є порушення норм харчування через зниження виробництва м'ясо-сальної продукції та відповідності її стандартам якості.

Постановою Кабінету Міністрів України № 656 "Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних та демографічних груп населення" від 14 квітня 2000 року [3] визначено норми споживання основних продуктів харчування населенням України, які повинні складати (на одну особу за рік, кг): м'ясо та м'ясопродукти — 80, молоко 380, яйця (шт.) — 290, хліб та хлібопродукти — 101, картопля — 124, овочі та баштанні — 161, плоди, ягоди та виноград — 90, риба та рибні продукти — 20, цукор — 38, олія — 13. (табл. 1). Фактично ж кількість споживання деяких продовольчих груп в Україні значно нижча, що негативно впливає на стан здоров'я населення і призводить до збільшення рівня захворюваності, зокрема споживання м'ясо-сальної продукції складає лише 63,8 % від необхідних фізіологічних норм. Слід зазначити, що основною складовою м'ясних продуктів є білок (до 80 % у сухій речовині). Він є структурним компонентом клітин усіх тканин і органів, виконує каталітичні функції, входить до складу деяких ферментів, є основою всіх життєвих процесів.

У результаті дефіциту повноцінного білка в організмі порушується вироблення ферментів і відповідно засвоєння найважливіших поживних речовин, погіршується засвоєння деяких вітамінів, корисних жирів, багатьох мікроелементів, порушуються обмінні процеси, знижується імунітет, це призводить до уповільнення росту й розвитку дітей, а у дорослих виникають глибокі функціональні зміни у печінці, порушується діяльність залоз внутрішньої секреції, змінюється гормональний статус, погіршується засвоєння поживних речовин нервова та серцева діяльність, знижується працездатність в цілому.

Слід відмітити, що в Україні, починаючи з 1990 року, спостерігається поступове зниження виробництва м'ясо-сальної продукції (табл. 2).

Серед домашніх тварин свині — найбільш багатоплідні. При повноцінній годівлі й оптимальних умовах утримання за один опорос від свиноматки одержують 10—16 порослят. Період поросності триває 112—116 днів. При науковій організації виробництва й ранньому

Таблиця 1. Рівень споживання продуктів харчування в Україні у 2008 р. (кг на 1 особу)

Найменування	Фізіологічна норми*	По Україні **	
		Фактично 2008 рік	У % до норми
М'ясо та м'ясопродукти	80,0	51,0	63,8
з них: свинина	25,0	16,2	64,8
Молоко та молочні продукти	380,0	214,0	56,3
Яйця (шт.)	290,0	260,0	89,7
Хліб та хлібопродукти	101,0	115,0	113,9
Картопля	124,0	132,0	106,5
Овочі та баштанні	161,0	129,0	80,1
Риба та рибні продукти	20,0	17,5	87,5
Цукор	38,0	41,0	107,9
Олія	13,0	15,0	115,4

Джерело: *Комплексна програма підтримки розвитку українського села на період до 2015 року (проект) // Економіка АПК. — 2007. — № 1. — С. 3—36 [3].

** Статистичний щорічник України за 2008 рік [2].

Таблиця 2. Виробництво м'яса за видами в Україні за 1990—2008 рр. (у забійній вазі, тис. т)

	Роки							
	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2008 у % до 1990
Усього	4358	2294	1663	1597	1723	1912	1906	43,7
Яловичина і телятина	1989	1186	754	562	567	546	480	24,1
Свинина	1576	807	676	494	526	635	590	37,4
Баранина і козлятина	46	40	17	16	15	15	17	37,0
М'ясо птиці	708	235	193	497	589	689	794	112,1
М'ясо кролів	30	19	14	13	13	13	13	43,3
Конина	12	7	9	15	13	14	12	100,0

Джерело: Статистичний щорічник України за 2008 рік [2].

Рис. 2. Рентабельність виробництва свинини в Україні в період 1990—2008 рр.

Джерело: Статистичний щорічник України за 2008 рік [2].

відлученні порослят від кожної свиноматки можна одержувати 2,2—2,3 опоросу за рік. Свині швидко досягають статевої зрілості. Враховуючи нетривалий період поросності, від кожної свиноматки щорічно можна одержувати до 30 порослят, або три тонни м'ясо-сальної продукції.

Слід відмітити, що виробництво свинини в країні в останні роки є нерентабельним, що в сукупності з іншими факторами призвело до скорочення поголів'я свиней в Україні (рис. 2, 3).

Основними чинниками зниження виробництва екологічно-чистої м'ясо-сальної продукції є:

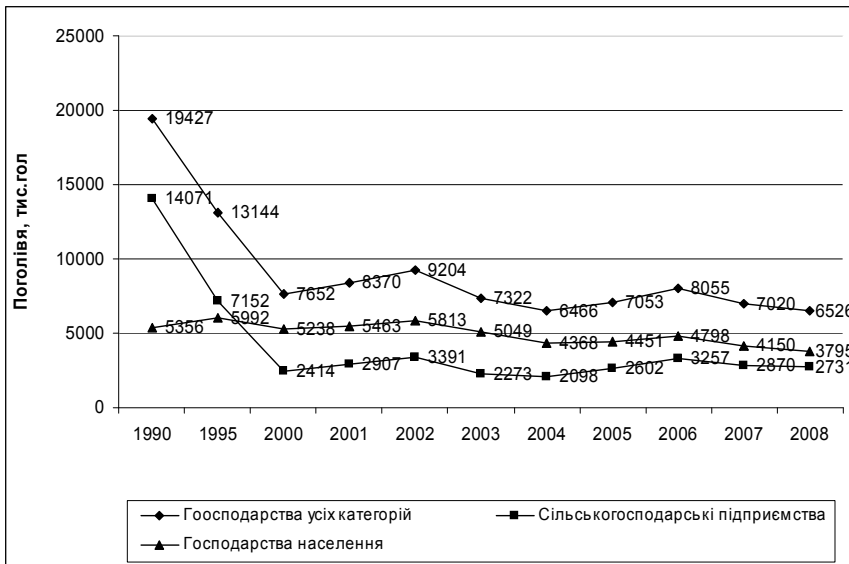

Рис. 3. Поголів'я свиней в Україні за категоріями господарств у 1990—2008 рр.

Джерело: Статистичний щорічник України за 2008 рік [2].

- недостатня дотаційна підтримка державою;
- зростання виробничих витрат, порушення диспаритету цін і зниження цінової конкурентоспроможності;
- недосконалість організаційно-економічного механізму відтворення галузі свинарства вітчизняними товаровиробниками;
- недостатність впровадження інноваційних технологічних підходів до організації виробничої діяльності;
- недосконалість законодавчо-правової бази по відношенню до виробництва нових видів продукції, зокрема екологічно чистої м'ясо-сальної продукції;
- невідповідність вітчизняних вимог щодо якості продукції світовим стандартам;
- невизначеність екологічно чистих територій, на яких здійснюється виробництво екологічно чистої м'ясо-сальної продукції.

Проблемою сьогодення є впровадження та використання у галузі свинарства інноваційних методів виробництва, які спрямовані на покращення умов утримання, селекції та гібридизації, направленої на поєднання свиней різних порід, типів та ліній для одержання високопродуктивного потомства, оптимізації раціонів годівлі тварин, а також переходу окремих підприємств до виробництва високоякісної екологічно чистої продукції.

В умовах щорічного збільшення імпорту м'ясо-сальної продукції, зниження її якості, викликаного промисловими методами утримання, які викликають стрес у тварин і, як наслідок, пороки PSE або DFD, та інтенсивною годівлею з застосуванням специфічних кормових добавок для прискорення процесів росту, забезпечення якості та екологічності м'ясо-сальної продукції сприяє попити на даний вид продовольства. Технології виробництва екологічно чистої м'ясо-сальної продукції передбачені законодавчо-правовою базою країн Європейського Союзу, Америки, Канади та інших країн. Зокрема, основні вимоги до даного виробництва визначені у базових стандартах Міжнародної Федерації Руху за органічне сільське господарство (IFOAM), системі стандартів та вимог щодо виробництва продуктів харчування Комісії Кодекс Али-

ментаріус та ФАО/ВООЗ, а також постанові Ради (ЄЕС) №2092/91 від 24 червня 1991 року. В Україні у 2007 році ВР України було прийнято проект ЗУ "Про органічне виробництво", проте подальшого удосконалення він так і не набув, зокрема у самому визначенні органічної чи екологічно чистої продукції.

Виходячи із реалій сьогодення, ми вважаємо, що державна стратегія активізації інноваційного розвитку підприємств з виробництва екологічно чистої м'ясо-сальної продукції повинна бути направлена на:

- створення законодавчої та нормативної бази, спрямованої на підтримку екологічного виробництва шляхом надання додаткових дотацій та податкових пільг;
- розробку ефективного цінового механізму, що забезпечить економічну ефективність роботи галузі на рівні, не нижчому ніж при традиційному виробництві;
- формування єдиного екологічного ринку, глобалізацію, вихід на міжнародні ринки;
- впровадження новітніх технологій, техніки й устаткування на більшості існуючих аграрних підприємств в Україні;
- створення інтегрованих структур підприємств виробничої, переробної, торговельної сфери діяльності, а також наукових установ та державних структур;
- запровадження структурних змін в організації виробництва;
- підвищення вимог до якості продукції;
- врахування зростаючих вимог до екологічного очищення забрудненого навколишнього середовища;
- утилізацію та переробку вторинної сировини;
- поліпшення матеріального стимулювання працівників.

ВИСНОВОК

Отже, виробництво та споживання екологічно чистої м'ясо-сальної продукції в Україні є недостатнім для забезпечення якісного життя населення. Використання інноваційних підходів до діяльності підприємств на екологічно чистій території для виробництва екологічно чистої м'ясо-сальної продукції дасть змогу повною мірою використовувати потенціал галузі та покращити якість життя населення.

Літератури:

1. Власов В.І. Деякі тенденції світового виробництва продовольчих ресурсів / В.І. Власов // Економіка АПК. — 2006. — №4. — С.142—145.
2. Комплексна програма підтримки розвитку українського села на період до 2015 року (проект) // Економіка АПК. — 2007. — № 1. — С. 3—36.
3. Статистичний щорічник України за 2008 рік / За ред. О.Г. Осауленка. — Держкомстат України. — К.: ТОВ "Видавництво "Консультант", 2008. — 571 с. *Стаття надійшла до редакції 15.07.2010 р.*